

Viatge en tàndem

Entrevista amb Marga, Paula, Carmen i Javier

SANDRA MONTSERRAT
Filologia Catalana

El professorat de l'assignatura *Llengua Catalana* de primer curs dels Estudis de Mestre ha pogut constatar, ateses les dades d'avaluació, que bona part de l'alumnat de les nostres aules té un coneixement del valencià molt precari, sobretot a nivell oral. Els motius són diversos. D'una banda, hi ha alumnat de fora del territori on el català és llengua oficial i n'hi ha que pertanyen a comarques castellanoparlants (Baix Segura, Vinalopó Mitjà i Alt Vinalopó) i han pogut ésser exempts de l'assignatura. També hi ha alumnes que han cursat valencià durant l'etapa escolar; tanmateix, en general, ho han fet en unes condicions poc favorables per assolir un nivell acceptable: l'han estudiat només com a assignatura en un context de predomini lingüístic castellà (Elda, Villena, Oriola, Torrevella, Asp, Saix, Callosa de Segura...) o sociolingüísticament molt castellanitzat (Alacant, Sant Vicent del Raspeig, Elx, Benidorm, Petrer...).

El resultat és que ens trobem en una mateixa classe de *Llengua Catalana* amb un tipus d'alumnat molt divers: hi ha alumnat que mai ha fet valencià, alumnat que ha fet valencià com a assignatura, i alumnat que ha rebut un ensenyament fonamentalment en valencià. Aquest darrer grup és el menys nombrós. No debades, la realitat

d'aquestes aules és conseqüència de l'escàs desplegament per part del govern autonòmic de la *Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià*.

Aquesta disparitat de nivells provoca una desmotivació a dues bandes. El primer tipus d'alumnat és conscient que aconseguir un nivell

Si millores l'oral, de sobte comences a millorar molt més l'escrit. Després de l'experiència en valencià, m'he animat i m'he apuntat a un tàndem d'anglès.

mínim de coneixements del valencià que li permeta optar al *Certificat de Capacitació Docent* o al *Diploma de Mestre* és un objectiu inassolible en 60 hores de classe (45 hores, en el cas de l'especialitat de Primària). La resta observa que treballa a partir d'un nivell que ja ha superat en altres etapes formatives prèvies i, en conseqüència, abandona les classes. I encara s'hi pot afegir un obstacle més. El nombre d'alumnes és massa elevat per a treballar llengua oral amb garanties d'èxit. El resultat és que molts i moltes alumnes no troben mai condicions d'aprenentatge adequades per a assolir els objectius establerts. No superen la

prova oral i, en conseqüència, l'assignatura. Per això, tradicionalment l'índex de no presentats ha estat sempre alt, com també el de suspesos.

Encara hi ha un aspecte que cal considerar i que afecta força la tasca docent diària. Bona part de l'alumnat té ben interioritzats prejudicis en relació amb l'ensenyament del català, sovint, entre els valencianoparlants mateixos, en forma d'autoodi conscient o inconscient. Lògicament no en tenen la

culpa: el govern, la societat i els mitjans de comunicació en van ben carregats. Aquests prejudicis afecten directament la motivació en la pràctica de l'idioma.

Oferir un ensenyament de qualitat en aquestes circumstàncies no és tasca fàcil. Tanmateix, el professorat de l'assignatura ha aprofitat la nova metodologia que proposa l'*EEES* per a millorar l'aprenentatge de la llengua. Així les coses, hem aconseguit de posar en marxa el programa *Tàndems de Llengua*. Marga Cano Ferri, Paula Grau Felix, Carmen Rodríguez González i Javier Mateo Forner són alumnes de *Llengua Catalana* de l'especialitat de Primària i han participat en aquesta experiència docent, així que són els qui millor poden avaluar aquesta proposta didàctica:

- En què consisteixen els Tàndems de llengua?

Paula: En realitat és una activitat voluntària. Un voluntari de la classe, amb un bon nivell de valencià oral (és l'alumne guia), a partir de les instruccions i el seguiment didàctic de la professora, ajuda a millorar la competència oral d'un o dos alumnes de la mateixa classe amb mancances lingüístiques elevades (és l'alumne receptor).

Marga: Sí, els *Tàndems* són una reunió amb companys per a poder parlar valencià i aprendre entre nosaltres, fora de l'aula. Hem d'aconseguir arribar a unes 20 hores de conversa aproximadament, durant el temps que dura l'assignatura, però fora de l'aula, per a parlar de temes no acadèmics. L'objectiu és que l'alumnat receptor parle sense por i que

aconseguísca expressar-se en valencià. Jo mateixa i Paula hem sigut guies i, en canvi, Carmen i Javier han fet de receptors.

- I com ha sigut l'experiència com a guia?

Marga: Estupenda, meravellosa, excitant i, sobretot, divertida. D'una banda, pel contacte amb la gent. Parlant descobreixes els teus companys de veres, qui són, què fan a la vida, quina opinió tenen sobre temes diversos... D'altra banda, ho passes rebé. Jo, concretament, sempre he aprofitat les hores lliures per a portar-los d'excursió sorpresa per la Universitat: a una exposició al museu, a les pinades, al llac dels ànecs, a alguna xarrada, al teatre, etc.

Paula: També és una experiència molt positiva des del punt de vista lingüístic per a l'alumnat guia. Vull dir que jo, encara que sóc valencianoparlant, com Marga, quan parle en valencià sovint faig moltes errades. Ja ho saps, el *bueno*, *pues*, *entonces*, *tenir que*: les típiques que tota la vida t'han dit que has de corregir i que, de fet, quan escrius no les fas, però quan comences a parlar ixen sense voler... Doncs, com que amb els *Tàndems* havia d'ensenyar a un altre company o companya, m'he adonat que m'obligava jo mateixa a corregir-me constantment i el resultat és que, a la fi, m'expressa millor en valencià. He aconseguit *dominar* l'estàndard.

Marga: Sí, és de veres, he trobat un àmbit on puc i he de parlar correctament. En el meu entorn habitual no acostume a usar l'estàndard. Ara m'adone que, fins i tot en aquests àmbits, he introduït ja algunes correccions i, sobretot, m'ha servit per anar corregint els castellanismes al meu fill menut.

- Aquestes hores de conversa fora de l'aula han sigut un esforç afegit per a vosaltres, com a guies?

Paula: És clar que és un temps que inverteixes però no implica molt d'esforç i la veritat és que els resultats són molt positius. Jo estic contenta sobretot perquè he aconseguit que la meua receptora puga parlar en valencià no solament amb mi sinó també amb els altres. I també perquè, si l'experiència ix bé, tens un punt més a l'examen...

Marga: És un esforç sobretot quan no saps com ensenyar una cosa determinada. Per exemple, els verbs o la diferència entre *gens* i *res*, que la saps, perquè la fas de normal quan parles, però que no saps com explicar-la perquè mai t'havies parat a pensar-hi. Com que cada 15 dies hem d'enviar un informe a la professora sobre el seguiment del nostre receptor o receptora, aprofitem i li preguntem totes aquestes qüestions i ella ens hi assessora.

- Què penseu els receptors

d'aquesta activitat?

Carmen: Per fi he aconseguit parlar valencià. L'he estudiat, l'he sentit, però no hi havia manera de parlar-lo. I ara parle amb fluïdesa, puc relacionar-me amb la gent valencianoparlant en valencià, puc anar a un lloc i expressar-me en valencià sense sentir vergonya, que és el que em passava abans. Tenia por i vergonya de posar-m'hi: I si m'equivoque? I si se'n riuen? I, de fet, quan comences a parlar, t'adones que ningú riu de tu i, sobretot, que en sabis més que no et pensaves, perquè, és clar, l'hem estudiat i està com adormit i quan comences a parlar, l'actives i ja no és tan difícil.

Javier: Per a mi ha sigut una experiència positiva de totes totes. M'agrada conèixer gent nova i la veritat és que coneixent una llengua nova, doncs, et socialitzes més, et mous en entorns nous, que són molta a prop de tu, però que no sabis ni que existien. A banda, no sé com passa però si millores en l'oral, de sobte comences a millorar

molt més en l'escrit. També passa així quan estudies altres idiomes, com ara l'anglès. De fet, després d'haver participat en l'experiència dels tàndems en valencià, m'he animat i m'he apuntat a un tàndem en anglès.

- Repetiríeu l'experiència?

Javier: Sí! de fet, caldria que també es poguera fer en altres cursos més avançats, perquè si no tenim tàndems en altres assignatures potser el nostre nivell baixaria.

- Però ara que ja en saps podries aprofitar i usar-lo pel campus, no? El podries millorar parlant amb la gent?

Javier: Sí. A la Uni no hi ha massa problema. Pots demanar un *tallat* en valencià i, si no t'entenen el primer dia, al segon o al tercer ja ho tenen clar i au! Però no sempre és tan fàcil. Sovint els mateixos valencianoparlants es dirigeixen a tu en castellà i, a voltes, proves a parlar en valencià i algú et diu: *no te entiendo* per sistema, sense que

realment no t'entenga. Perquè valencià i castellà no són taaaann diferents. No és xinés, veritat?

Carmen: Jo recomanaria l'activitat a tots. Enguany he après i sé que parlar un altre idioma és un luxe. I nosaltres tenim un luxe gratuït! És a dir, a l'escola, si volem, ens ensenyen dues llengües, valencià i castellà, debades! I nosaltres fem com si no volguérem aprendre dues llengües, com si ser monolingüe fóra el millor. I ningú vol ser monolingüe ja, no trobes? Hem de canviar el xip! Com més llengües millor i si, a més, és una llengua de les nostres... Però que això ho veja la gent, costarà un poquet...

- També tindreu alguna crítica en relació amb aquesta experiència docent, veritat?

Carmen: He he. N'hi ha alguna. Potser el procés de selecció del guia hauria de ser més acurat. A voltes hi ha algun guia que, al principi fa moltes errades també, encara que siga valencianoparlant. A més, hi ha pocs

amb la professora. Si el professor no fa un seguiment molt continu, l'experiència pot no eixir bé. A voltes el guia abandona o el receptor...

Marga: L'any passat es va fer una jornada de convivència a Benissa, un cap de setmana, professors i tàndems i la gent ens ha dit que va estar molt bé. Enguany no hem pogut fer-la perquè se'ns han vingut els exàmens damunt i poca gent s'hi volia apuntar. Però caldria tornar-ho a intentar.

Javier: S'ha de treballar l'oral a classe més. Enguany hem invertit més temps que mai a treballar l'oral a classe i els resultats són molt millors que solament fent escrit. Ah! També he de dir que sovint hi ha professors d'altres assignatures de la Diplomatura que han optat per fer la classe en valencià, cosa que és genial, però que quan es posen a fer la classe fan mooolteeeeees errades. Per què no els heu proposat un tàndem? He he he... Una bona idea seria tàndems entre professors que en saben i professors que no.

- Què penseu de la situació del català ací? Quines coses caldria millorar?

Javier: La mentalitat de la gent. Ara que estem estudiant la Diplomatura de Mestre ens han ensenyat que com més idiomes sàpiga el xiquet millor, per tant, nosaltres, com a futurs professionals, ja tenim el xip canviat. Ara cal que des de l'escola informem els pares sobre aquests avantatges.

Marga: Ens ho hem de creure els valencians primer. Jo sempre he volgut defensar el meu idioma, però sempre callava perquè, si no, solament per això, ja ets una radical i tal. Però ara he après a valorar que si parle en valencià ajude els altres a conèixer-lo. Em sembla bonic intentar que la gent parle valencià. Potser si els valencians ens ho creiem, tenim passió pel valencià, la gent que ve de fora dirà: Això és bo! Cal que aprenguem aquesta llengua! Però la realitat és que aquí no ens estimen la llengua, no ens la creiem com en altres llocs, com a Catalunya, per exemple, que sí que defenen la nostra llengua sempre. Nosaltres som els únics que no ens ho creiem. I això és una llàstima.

Paula: Trobe que amb l'experiència de *Tàndems* tant guies com receptors hem guanyat molt. Els guies perquè ens estimem més la llengua que parlem —jo ara prove de parlar-la tant com puc!— i perquè ens hem adonat que hi ha molta gent que vol aprendre valencià i que no troba l'oportunitat perquè nosaltres mateixos amaguem la nostra llengua.

Carmen: I els receptors perquè hem deixat de pensar que el valencià no serveix per a res. Ens ha servit per a obrir-nos un nou món, d'amistat, de música, de teatre... per a sumar i sumar i sumar... Un món que tenim ací i que és nostre. Estic contenta d'haver-lo descobert per fi.

Ens hem adonat que hi ha molta gent que vol aprendre valencià i que no troba l'oportunitat perquè nosaltres mateixos amaguem la nostra llengua.

fan falta encara més tutories personals del guia amb la professora de l'assignatura. És difícil perquè som molts alumnes, si el grup fóra més xicotet... Però necessitem parlar més